

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

IR-RAPPREŻENTANT GĦOLI TAL-
UNJONI GĦALL-
AFFARIJET BARRANIN U L-
POLITIKA TA' SIGURTÀ

Brussell, 14.6.2019
JOIN(2019) 12 final

**KOMUNIKAZZJONI KONĠUNTA LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-
KUNSILL EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U
SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI**

Rapport dwar l-implimentazzjoni tal-Pjan ta' Azzjoni kontra d-Dizinformazzjoni

A. Introduzzjoni

Il-protezzjoni tal-proċessi demokratiċi u tal-istituzzjonijiet tagħna mid-diżinformazzjoni¹ hija sfida ewlenija għas-soċjetajiet tagħna. Sabiex tindirizza din l-isfida, l-UE stabbilixxiet qafas robust għal azzjoni koordinata li huwa kompletament konformi mal-valuri Ewropej u mad-drittijiet fundamentali tagħna.

Id-demokrazija Ewropea hija b'saħħitha biss daqs il-partecipazzjoni attiva taċ-ċittadini tagħha. Ir-rata għolja ta' nies li harġu jivvutaw fl-elezzjonijiet reċenti tal-Parlament Ewropew turi kif l-Ewropej impenjati jkollhom sehem fit-tiswir tal-futur tal-Unjoni tagħhom.

Filwaqt li għadu kmieni wisq biex wiehed jasal għal konklużjonijiet finali dwar il-livell u l-impatt tad-diżinformazzjoni fuq dawn l-elezzjonijiet, huwa ċar li l-miżuri meħuda bħala parti mill-Pjan ta' Azzjoni Kongunta kontra d-Diżinformazzjoni² u l-Pakkett iddedikat għall-Elezzjonijiet³ ikkontribwixxew biex jiskoraġġixxu l-attakki u jesponu d-diżinformazzjoni. Inkoraġġiti minn dawn l-azzjonijiet, bosta ġurnalisti, il-verifikaturi tal-fatti, il-pjattaformi, l-awtoritajiet nazzjonali, ir-riċerkaturi u s-soċjetà ċivili kkontribwixxew għas-sensibilizzazzjoni dwar kif tiġi miġġielda t-theddida. Iż-żieda fis-sensibilizzazzjoni pubblika għamlitha aktar diffiċli għal atturi malizzjużi biex jimmanipulaw id-dibattitu pubbliku.

Madankollu, ma hemm l-ebda lok għal kompjaċenza u l-ġlieda kontra d-diżinformazzjoni trid tkompli. Hija sfida fit-tul li tikkonċerna l-partijiet kollha tas-soċjetajiet tagħna u teħtieġ impenn u sforzi kontinwi. Jenħtieġ li jsir aktar biex il-proċessi u l-istituzzjonijiet demokratiċi tal-Unjoni tagħna jiġu protetti mill-manipulazzjoni u d-diżinformazzjoni.

Ir-rapport tal-lum mill-Kummissjoni u mir-Rappreżentant Għoli jipprovdi l-ewwel valutazzjoni tal-progress miksub sa issa u jstabilixxi l-lezzjonijiet ewlenin għall-futur. Dan jispjega f'aktar dettall kif il-Pjan ta' Azzjoni u l-Pakkett Elettorali għenu fil-ġlieda kontra d-diżinformazzjoni fil-kuntest tal-elezzjonijiet Ewropej. Hija wkoll il-kontribuzzjoni tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli fil-laqgħa tal-Kunsill Ewropew tal-20 u tal-21 ta' Ġunju 2019.

B. Lejn approċċ koordinat biex tiġi indirizzata d-diżinformazzjoni

Bl-adozzjoni tal-Pjan ta' Azzjoni kontra d-Diżinformazzjoni, il-Kummissjoni u r-Rappreżentant Għoli dahhlu fis-seħh qafas b'saħħtu biex jiġu miġġielda t-theddiediet ġewwa u barra l-UE. L-atturi rilevanti

¹ Il-Kummissjoni tiddefinixxi d-diżinformazzjoni bħala "informazzjoni verifikata li tkun falza jew qarrieqa li tiġi mahluqa, pprezentata u mxerrda għal gwadann ekonomiku jew biex tqarraq bil-pubbliku b'mod intenzjonat, u li tista' tikkawża hsara pubblika. Id-diżinformazzjoni ma tinkludix żbalji ta' rappurtar, satira u parodija, jew aħbarijiet u kummenti partigġani identifikati b'mod ċar (COM(2018)236). L-ghan tad-diżinformazzjoni huwa li tfixxkel u taqsam, li thawwel iż-żrieragħ ta' dubju billi tgħawweġ u tiffalsifika l-fatti, u b'hekk toħloq konfużjoni fost in-nies u ddgħajjef il-fidi tagħhom fl-istituzzjonijiet u fil-proċessi politiċi stabbiliti.

² JOIN(2018)36.

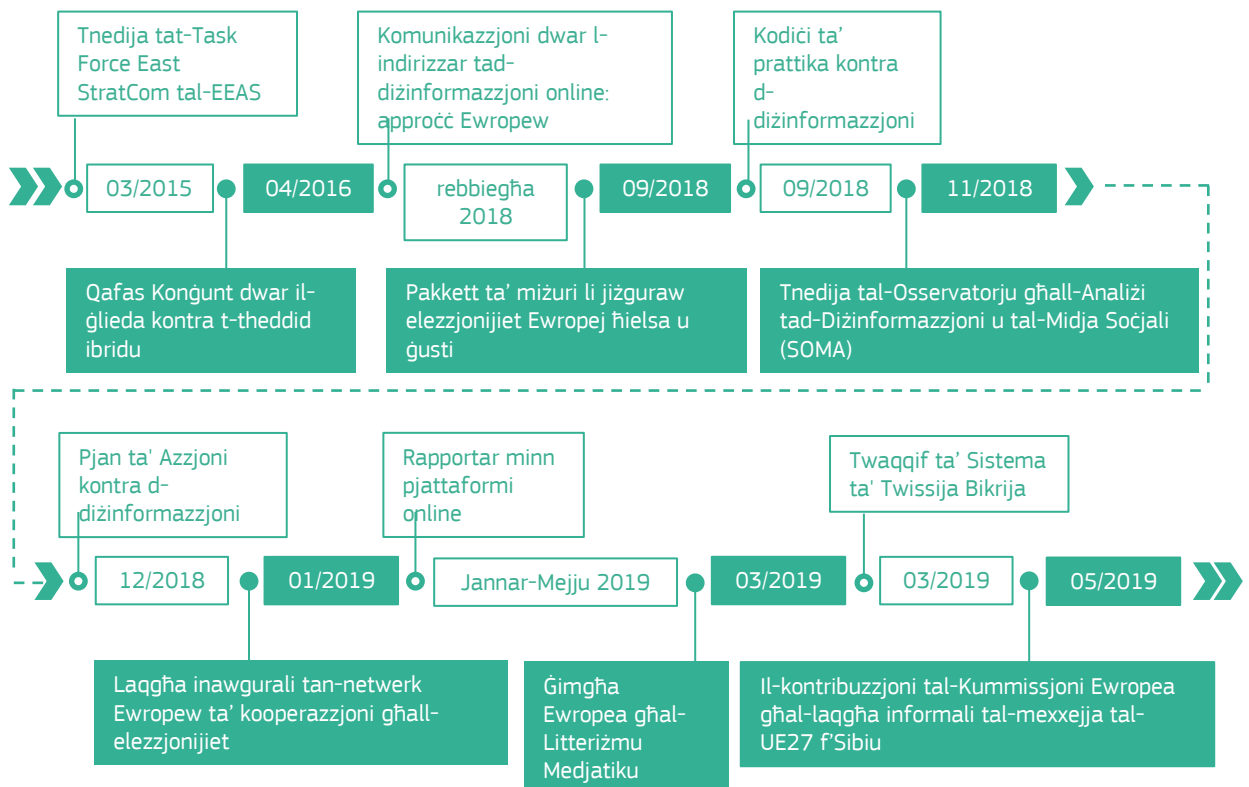
³ Il-Pakkett Elettorali jinkludi l-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni dwar l-iżgurar ta' elezzjonijiet Ewropej hielsa u ġusti, COM (2018), 637; Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni dwar in-netwerks ta' kooperazzjoni elettorali, it-trasparenza online, il-protezzjoni kontra l-incidenti taċ-ċibersigurtà u l-ġlieda kontra l-kampanji ta' diżinformazzjoni fil-kuntest tal-elezzjonijiet għall-Parlament Ewropew, COM (2018) 5949; Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-liġi tal-Unjoni dwar il-protezzjoni tad-*data* fil-kuntest elettorali, COM (2018) 638; Regolament (UE, Euratom) 2019/493 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Marzu 2019 li jemenda r-Regolament (UE, Euratom) Nru 1141/2014 rigward proċedura ta' verifika relatata mal-ksur ta' regoli dwar il-protezzjoni ta' data personali fil-kuntest tal-elezzjonijiet tal-Parlament Ewropew, ĠU L 85I, 27.3.2019, p. 7-10.

kollha, inklużi l-istituzzjonijiet tal-UE, l-Istati Membri, l-industrija u s-soċjetà ċivili kellhom ir-rwol rispettiv tagħhom tul erba' oqsma ta' azzjoni:

1. L-UE saħhet il-kapaċitajiet tagħha biex tidentifika u tiġġieled id-diżinformazzjoni, permezz tat-Task Forces ta' Komunikazzjoni Strategika u ċ-Ċellola ta' Fużjoni tal-UE Kontra t-Theddid Ibridu fis-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna. Tejbet ukoll ir-rispons ikkoordinat billi waqqfet Sistema ta' Twissija Rapida biex tiffacilita l-iskambju ta' informazzjoni bejn l-Istati Membri u l-istituzzjonijiet tal-UE.
2. L-UE hadmet ma' pjattaformi u industrija online permezz ta' Kodiċi ta' Prattika volontarju dwar id-diżinformazzjoni biex iżżid it-trasparenza tal-komunikazzjonijiet politiċi u tipprevjeni l-użu manipulattiv tas-servizzi tagħhom. Dan ippermetta lill-utenti biex ikunu jafu għaliex huma qed jaraw kontenut u reklami politiċi speċifiċi, u jkunu jafu minfejn ġejjin u min hu warajhom.
3. Il-Kummissjoni u r-Rappreżentant Għoli, f'kooperazzjoni mal-Parlament Ewropew, għenu biex jiżiedu s-sensibilizzazzjoni u r-reziljenza għad-diżinformazzjoni fis-soċjetà, b'mod partikolari permezz ta' messaġġi aktar ibbażati fuq il-fatti u sforzi mġedda għall-promozzjoni tal-litteriżmu medjatiku.
4. Il-Kummissjoni appoġġat l-isforzi tal-Istati Membri biex jiżguraw l-integrità tal-elezzjonijiet u jsaħħu r-reziljenza tas-sistemi demokratiċi tal-Unjoni, billi tiġi ffaċilitata l-kollaborazzjoni, tiġi pprovduta gwida u appoġġ, u permezz ta' miżuri legiżlattivi.

Ħarsa ġenerali lejn l-azzjoni kongjunta u kkoordinata tal-UE kontra d-diżinformazzjoni

1. It-titjib tal-kapaċitajiet u t-tiġh tar-risponsi koordinati

Il-Kummissjoni u r-Rappreżentant Għoli saħhew il-kapaċitajiet tal-Unjoni biex jiskopru, janalizzaw u jesponu d-diżinformazzjoni, kif ukoll biex jiżguraw rispons koordinat, b'mod partikolari permezz tas-Sistema ta' Twissija Bikrija. Dan sar notevolment bit-tiġh ta' oqsma ta' hidma relatati fid-Direttorat Ġenerali għall-Komunikazzjoni u billi żdiedu r-riżorsi finanzjarji u umani tat-Task Force għall-Komunikazzjoni Strateġika tas-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna. Pereżempju, il-baġit miżjud għen lit-Task Force għall-Komunikazzjoni Strateġika tal-Lvant tespandi l-ambitu tal-attivitajiet tagħha u tiżviluppa aktar il-monitoraġġ professjonali.

Is-sistema ta' Twissija Bikrija ffaċilitat l-iskambji u l-kondiviżjoni ta' informazzjoni kuljum dwar għadd ta' każijiet u xejriet relatati mad-diżinformazzjoni bejn l-awtoritajiet tal-UE u l-Istati Membri.

F'dan l-istadju, l-evidenza disponibbli ma ppermettietx l-identifikazzjoni ta' kampanja distinta ta' diżinformazzjoni transfruntiera minn sorsi esterni li jimmiraw speċifikament għall-elezzjonijiet Ewropej. Madankollu, l-evidenza miġbura żvelat attivitajiet ta' diżinformazzjoni kontinwa u sostnuta minn sorsi Russi⁴ bil-ghan li jrażżnu l-għadd ta' nies li johorġu jivvutaw u jinfluwenzaw il-preferenzi tal-votanti. Dawn koprew firxa wiesgħa ta' suġġetti, li jvarjaw mill-kontestazzjoni tal-legittimità demokratika tal-Unjoni għall-isfruttar ta' dibattiti pubbliċi diviżivi dwar kwistjonijiet bħall-migrazzjoni u s-sovranià. Dan jikkonferma li l-kampanji ta' diżinformazzjoni użati minn atturi statali u mhux statali⁵ huma theddida ibrida għall-UE.

Kien hemm tendenza konsistenti ta' atturi malizzjużi li jużaw id-diżinformazzjoni biex jippromwovu opinjonijiet estremi u jippolarizzaw dibattiti lokali, inkluż permezz ta' attacchi infondati fuq l-UE. L-atturi politiċi domestiċi spiss adottaw it-tattiki u n-narrattivi użati minn sorsi Russi biex jattakkaw lill-UE u l-valuri tagħha⁶. Atturi esterni oħra kienu involuti wkoll.

Atturi malizzjużi użaw il-ħruq tal-Katidral ta' Notre Dame biex juru l-allegat tnaqqis fil-valuri tal-Punent u daww Kristjani fl-UE. Kienu huma wkoll li malajr attribwixxew il-kriżi politika u l-kollass sussegwenti tal-gvern fl-Awstrija għall-“istat profond Ewropew”, “is-Servizzi (u l-individwi) tas-Sigurtà Ġermaniżi u Spanjoli”. It-tixrid ta' stejjer dwar l-irrelevanza tas-setgħat leġiżlattivi tal-Parlament Ewropew u l-kontroll tiegħu mil-lobbisti immirati biex irażżnu l-vot⁷.

It-tattiki użati minn dawn l-atturi qed jevolvu malajr daqs il-miżuri adottati mill-istati u l-pjattaformi online. Minflok ma jwettqu operazzjonijiet fuq skala kbira fuq pjattaformi digitali, l-atturi barranin, b'mod partikolari daww marbuta mas-sorsi Russi, issa deħru li għażlu operazzjonijiet fuq skala iżgħar u lokalizzati li huma aktar diffiċli biex jiġu identifikati u esposti.

⁴ L-għadd ta' każijiet ta' diżinformazzjoni attribwiti lil sorsi Russi u dokumentati mit-Task Force East StratCom minn Jannar 2019 (998) irdoppja meta mqabbel mal-istess perjodu fl-2018 (434).

⁵ Ara b'mod partikolari avvizi fuq Facebook dwar it-tnehhija ta' paġni, gruppi u kontijiet f'pajjiżi oħra <https://newsroom.fb.com/news/>.

⁶ <https://www.isdglobal.org/isd-publications/interim-briefing-propaganda-and-digital-campaigning-in-the-eu-elections/>.

⁷ Għal aktar dwar il-każijiet ta' diżinformazzjoni fuq dawn il-kwistjonijiet, ara l-portal tal-UE vs. Diżinfo: <https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases/>.

Minhabba n-natura dejjem aktar sofistikata tal-attivitajiet ta' diżinformazzjoni, u d-diffikultajiet ta' riċerkaturi indipendenti li jkollhom aċċess għal *data* rilevanti mill-pjattaformi, il-valutazzjoni konkluziva tal-ambitu u tal-impatt tal-kampanji ta' diżinformazzjoni se tiehu ż-żmien u se teħtieġ sforz kollettiv mis-soċjetà civili, l-akkademja, l-atturi pubbliċi u l-pjattaformi online.

Is-Sistema ta' Twissija Bikrija uriet il-valur tagħha bit-trawwim ta' koordinazzjoni aktar mill-qrib fost l-istituzzjonijiet tal-UE u l-awtoritajiet nazzjonali. L-għadd ta' interazzjonijiet bejn l-awtoritajiet ilu jikber b'mod kostanti u l-ghodda saret punt ta' referenza għall-ġlieda kontra d-diżinformazzjoni. Hija saħħet ukoll il-kooperazzjoni ma' pjattaformi online, għalkemm għad jenhtieg li l-pjattaformi jirreaġixxu aktar għal rapporti esterni ta' imġiba mhux awtentika u kontenut malizzjuż. Is-Sistema ta' Twissija Bikrija ffaċilitat ukoll il-kooperazzjoni mas-shab internazzjonali, bħall-G7 u l-Organizzazzjoni tat-Trattat tal-Atlantiku tat-Tramuntana, u din se tkompli tissaħħah fil-futur.

2. Implimentazzjoni tal-Kodiċi ta' Prattika dwar id-Diżinformazzjoni

Il-pjattaformi online saru portali b'saħħithom għall-informazzjoni għal hafna ċittadini tal-UE. Għalhekk huma jistgħu jaqdu rwol ewlieni fit-tixrid tad-diżinformazzjoni. Din hija r-raġuni għaliex il-Kummissjoni heġġet lill-pjattaformi biex iżidu l-isforzi tagħhom fil-ġlieda kontra d-diżinformazzjoni. Għaldaqstant, il-pjattaformi ewlenin, inklużi Facebook, Google, Twitter, flimkien ma' kumpaniji u entitajiet ta' softwer li rrapprezentaw l-industrija tar-reklamar f'Ottubru 2018 adottaw Kodiċi ta' Prattika awto regolatorju dwar id-diżinformazzjoni⁸. B'hekk, huma impenjaw ruħhom b'mod volontarju biex itejbu t-trasparenza, ir-responsabbiltà u l-affidabbiltà tas-servizzi tagħhom.

Fid-dawl tal-elezzjonijiet Ewropej tal-2019, il-Kummissjoni u l-Grupp ta' Regolaturi Ewropej għas-Servizzi tal-Midja Awdjoviżiva (ERGA, European Regulators Group for Audiovisual Media Services)⁹ wettqu monitoraġġ immirat tal-azzjonijiet mehuda minn Facebook, Google u Twitter fuq il-bazi ta' rapporti ta' kull xahar ipprezentati minn dawn il-pjattaformi minn Jannar sa Mejju 2019¹⁰. Dan il-monitoraġġ identifika dawn il-kisbiet:

- ▶ Il-pjattaformi online tejbu l-iskrutinju tagħhom ta' tqeghid ta' reklamar biex jillimitaw il-prattiki malizzjużi tal-lixxar u jnaqqsu d-dhul mir-reklamar għal dawk li jissupplixxu d-diżinformazzjoni. Ir-rapporti ta' kull xahar tagħhom ipprovdew ċifri dettaljati, abbażi tal-Istat Membru, dwar l-għadd ta' reklami li ġew imneħhija u kontijiet ta' reklamar li ġew magħluqa minhabba mġiba qarrieqa jew qarrieqa¹¹.

⁸ F'Mejju 2019 Microsoft saret firmatarja tal-Kodiċi.

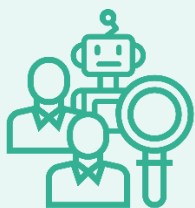
⁹ Se jiġi adottat rapport shiħ mill-ERGA fil-laqgħa tal-20/21 ta' Ġunju 2019.

¹⁰ Il-Kummissjoni ppubblikat dawn ir-rapporti flimkien mal-valutazzjoni tagħha dwar il-progress fl-implimentazzjoni tal-Kodiċi ta' Prattika.

¹¹ Din l-imġiba tinkludi impustura, spamming, dikjarazzjoni falza tal-identità, holoq li jieħdu għal "ad-farms" (postijiet intiżi għar-reklamar) u / jew siti web imposturi. Matul il-perjodu ta' hames xhur, Google ħadet azzjoni kontra 131,621 kont ta' reklamar ibbażati fl-UE għal ksur tal-politiki ta' dikjarazzjoni falza tagħha, u kontra 26,824 kont ta' reklamar ibbażati fl-UE għall-ksur tal-politiki tagħha dwar kontenut oriġinali insuffiċjenti; barra minn hekk, ħadet azzjoni kontra 1,188 pubblikatur ibbażat fl-UE talli kisor l-politiki tagħha dwar inventarju ta' valur. Facebook irrapporta dwar xi 1,2 miljun reklam attiv fl-UE għal ksur tal-politiki tiegħu dwar kontenut ta' kwalità baxxa jew ta' tfixkil, kontenut qarrieqi jew falz, jew tidwir mas-sistemi tiegħu. Twitter irrapporta li rrifjuta 6 018 reklami mmirati lejn l-UE għal vjolazzjoni inaccettabbli tal-politika ta' negozju tiegħu, dwar ir-reklami kif ukoll 9 508 reklami mmirati lejn l-UE għal ksur tal-politika ta' kwalità tiegħu dwar ir-reklami.

- ▶ It-tliet pjattaformi online žiedu l-isforzi tagħhom biex itejbu **t-trasparenza għal reklami politiċi**, b'mod partikolari billi ċċertifikawhom u għamluom disponibbli għall-pubbliku permezz ta' libererji ta' reklamar li jistgħu jsiru tfittxija fihom.
- ▶ Il-pjattaformi rrapportaw li hadu azzjonijiet biex jappoġġaw **l-integrità tas-servizzi tagħhom**. Huma rrapportaw li ffokaw fuq imġiba manipulattiva li tagħmel il-kontenut aktar viżibbli permezz ta' operazzjonijiet ikkoordinati, kif ukoll l-użu abbużiv ta' bots u kontijiet foloz.

Minn Jannar sa Mejju, il-pjattaformi online hadu azzjoni kontra mġiba mhux awtentika biex jillimitaw l-ambitu tal-ispam u d-diżinformazzjoni globalment. Google irrapportat li globalment nehhiet aktar minn 3,39 miljun kanal tal-Youtube u 8 600 kanal għal ksur kontra l-politiki tal-ispam u tal-impustura tagħha. Facebook iddiżattiva 2,19-il biljun kontijiet foloz fl-ewwel kwart tal-2019 u ha azzjoni speċifika kontra 1 574 paġni, gruppi u kontijiet mhux ibbażati fl-UE u 168 paġni, gruppi u kontijiet ibbażati fl-UE, involuti f'imġiba mhux awtentika mmirata lejn l-Istati Membri tal-UE. Twitter sfida kważi 77 miljun servizzi ta' spam jew kontijiet foloz fuq livell globali.

Fil-jiem ta' qabel l-elezzjonijiet, il-pjattaformi online identifikaw u nehhew kontijiet addizzjonali biex ixerrdu d-diżinformazzjoni u d-diskors ta' mibegħda wara twissijiet minn investigaturi u ġurnalisti indipendenti¹². Aktar minn 600 grupp u paġna ta' Facebook li joperaw fi Franza, il-Ġermanja, l-Italja, ir-Renju Unit, il-Polonja u Spanja ġew irrapportati li xerrdu informazzjoni hażina u diskors ta' mibegħda jew użaw profili foloz biex jagħtu spinta 'l quddiem b'mod artifizjali lill-kontenut tal-partijiet jew tas-siti li huma appoġġaw. Dawn il-paġni ġġeneraw 763 miljun dehra mill-utenti. Ir-rapporti minn riċerkaturi, verifikaturi tal-fatti u s-soċjetà ċivili identifikaw ukoll każijiet addizzjonali ta' tentattivi fuq skala kbira biex jimmanipulaw l-imġiba fil-votazzjoni f'għallinqas disa' Stati Membri¹³.

Minkejja dawn l-isforzi, jenhtieg li jsir aktar sforz mill-pjattaformi biex jindirizzaw id-diżinformazzjoni b'mod effettiv. Ghalkemm Facebook estenda t-trasparenza tieghu għar-reklami bbażati fuq kwistjonijiet¹⁴ u Google u Twitter ma għamlux dan, baqa' dubji dwar l-effettività tal-miżuri ta' trasparenza li ttiehdu mill-firmatarji kollha. Barra minn hekk, il-pjattaformi ma għamlux biżżejjed progress fiż-żieda tat-trasparenza tas-siti web li jospitaw ir-reklami, parzjalment minhabba n-nuqqas ta' impenn mill-industrija tar-reklamar.

Jenhtieg ukoll li l-pjattaformi kollha jiżguraw kooperazzjoni attiva u wahda li taħdem b'verifikaturi tal-fatti fis-Stati Membri kollha u jagħtu s-setgħa lill-utenti biex jidentifikaw aħjar id-diżinformazzjoni. Dan jista' isir, pereżempju, billi jiġu żviluppjati indikaturi ta' affidabbiltà għal sorsi ta' informazzjoni f'kooperazzjoni mal-organizzaturi tal-midja.

Jenhtieg ukoll li l-pjattaformi jagħtu aċċess biżżejjed għal *data* lill-komunità tar-riċerka, skont ir-regoli ta' protezzjoni tal-privatezza tad-*data*. Il-kooperazzjoni mar-riċerkaturi tippermetti identifikazzjoni u analiżi aħjar ta' kampanji ta' diżinformazzjoni, monitoraġġ tajjeb tal-

¹² <https://www.theguardian.com/world/2019/may/22/far-right-facebook-groups-spreading-hate-to-millions-in-europe>.

¹³ Avaaz (2019): Far Right Networks of Deception; Institute for Strategic Dialogue (2019): 2019 EU Elections Information Operations Analysis: Interim Briefing Paper; Avaaz & Institute for Strategic Dialogue (2019): Disrupted: Evidence of Widespread Digital Disruption of the 2019 European Parliament Elections.

¹⁴ Rigward pereżempju l-immigrazzjoni, il-valuri politiċi, id-drittijiet ċivili u soċjali, is-sigurtà u l-politika barranija, u l-politika ambjentali.

implimentazzjoni tal-Kodiċi u sorveljanza indipendenti tal-iffunzjonar tal-algoritmi. Il-Kummissjoni se tkompli tippromwovi użu wiesa' tal-Kodiċi fost il-partijiet interessati rilevanti kollha.

Qabel tmiem is-sena, il-Kummissjoni se tivvaluta l-effettività tal-Kodiċi wara l-perjodu inizjali ta' implimentazzjoni tiegħu ta' 12-il xahar. Jekk ir-riżultati ta' din il-valutazzjoni ma jkunux sodisfaċenti, il-Kummissjoni tista' ttipproponi inizjattivi ulterjuri, inkluż ta' natura regolatorja.

3. Sensibilizzazzjoni u titjib ta' reżiljenza tas-soċjetà

Hemm bżonn li jingħaqdu l-isforzi biex tiġi miġġielda d-diżinformazzjoni u titrawwem ir-reżiljenza tas-soċjetà. Dan jista' jsir billi tingħata s-setgħa liċ-ċittadini u lis-soċjetà ċivili u tiġi żgurata komunikazzjoni bbażata fuq il-fatti dwar l-UE. Qabel l-elezzjonijiet Ewropej, l-istituzzjonijiet tal-UE hadmu mill-qrib fl-oqsma li ġejjin:

- **Is-sensibilizzazzjoni dwar id-diżinformazzjoni:** L-istituzzjonijiet tal-UE nedew għadd ta' inizjattivi biex tizzied is-sensibilizzazzjoni pubblika dwar id-diżinformazzjoni fl-Istati Membri tal-UE, inklużi seminars, konferenzi u briefings tal-midja. B'mod ġenerali, ipparteċipaw mijiet ta' ġurnalisti, li wassal għal aktar fehim u kopertura tat-theddid tad-diżinformazzjoni. Is-sessjonijiet ta' informazzjoni għall-gruppi ta' viżitaturi, inkluż matul il-Ġimgħa Ewropea taż-Żgħażaġh fi Brussell, ospitaw madwar 200 parteċipant mis-soċjetà ċivili, mill-universitajiet u mill-organizzazzjonijiet taż-żgħażaġh.

Minhabba r-regoli l-ġodda tal-UE dwar il-protezzjoni tad-*data*, iċċirkolat hrafa fil-Ġermanja li t-tfal mhux se jkunu jistgħu jorbtu l-ittri tagħhom lil Santa Klaws (magħrufa bħala Wunschzettel) mas-sigra tal-Milied tal-belt tagħhom, kif inhi l-użanza. Ghalkemm ir-regoli tal-UE dwar il-protezzjoni tad-*data* kienu mfassla biex jiproteġu d-*data* personali milli tintuża mingħajr il-permess tal-individwu, imkien ma jingħad li t-tfal ma jistgħux jikkondividu pubblikament dak li jridu għall-Milied, sakemm il-ġenituri tagħhom ikunu jaqblu.

- **Komunikazzjoni aħjar dwar il-politiki tal-UE:** Biex tizzied is-sensibilizzazzjoni u l-fehim aħjar tal-impatt tal-UE fuq il-ħajja tagħhom ta' kuljum, l-istituzzjonijiet tal-UE pprovdew komunikazzjoni proattiva u multi lingwa lil miljuni ta' ċittadini tal-UE permezz tal-midja soċjali¹⁵ u permezz ta' kampanji ta' komunikazzjoni¹⁶. Il-Parlament Ewropew nieda kampanja ta' sensibilizzazzjoni msejha “Din id-Darba se Nivvota”¹⁷ u diversi awtoritajiet nazzjonali ħadu azzjonijiet simili. Il-Kummissjoni u s-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna espandew b'mod sinifikanti l-komunikazzjonijiet pożittivi tagħhom permezz ta' kampanji ddedikati, li laħqu miljuni ta' ċittadini.

¹⁵ il-Kummissjoni regolarment tikkomunika permezz tal-kontijiet tal-midja soċjali tagħha dwar is-suġġett tad-diżinformazzjoni: kien hemm 57 posts minn Jannar 2018 sa April 2019, fuq Twitter, Facebook, Instagram u LinkedIn, li ġġeneraw 54 781 impenn u kellhom impatt ta' 3 256 476 impressjoni (Twitter u Facebook biss) u 385 655 ilhuq (Facebook u Instagram biss).

¹⁶ Ewropa li ttwettaq (InvestEU, li jopera f'16-il Stat Membru u li jilhaq aktar minn 240 miljun kuntatt potenzjali fl-2017-2018), Ewropa li tagħti s-setgħa (EUandME, li jimmira madwar 100 miljun zaġġuħ bejn it-18 u l-35 sena fl-UE, u li jilhaq aktar minn 60 miljun kuntatt potenzjali fl-2018-2019) u Ewropa li

- **Spinta lill-kapaċità tal-UE biex tirreagixxi għad-diżinformazzjoni:** Il-Kummissjoni ħadmet flimkien mas-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna u l-Parlament Ewropew biex jiġu prodotti u jitqassmu materjali li jeliminaw il-miti u materjali ta' sensibilizzazzjoni, abbażi ta' għarfien espert kemm akkademiku kif ukoll istituzzjonali. In-Netzwerk intern tal-Kummissjoni kontra d-Diżinformazzjoni opera regolarment, b'kooperazzjoni ma' istituzzjonijiet oħra tal-UE, b'mod li nġhaqqad l-għarfien espert dwar il-politika u l-għarfien dwar il-komunikazzjoni. Diversi Rappreżentazzjonijiet tal-Kummissjoni holqu paġni fuq is-siti web tagħhom li jirribattu miti antiki dwar l-UE u żviluppaw shubijiet ma' verifikaturi tal-fatti, timijiet editorjali u inizjattivi oħra tas-soċjetà ċivili biex ma jhallux li jkun hemm diżinformazzjoni.

- **It-tishih tar-reżiljenza tas-soċjetà permezz tal-litteriżmu medjatiku:** Livell għoli ta' litteriżmu medjatiku huwa essenzjali biex jippermetti liċ-ċittadini jieħdu deċiżjonijiet infurmati fl-era diġitali. Hija prerekwizit għal demokrazija vibranti u moderna. Biex iżżid l-inizjattivi tal-litteriżmu medjatiku madwar l-UE u tenfasizza l-aħjar prattiki, b'mod partikolari fil-livell reġjonali u dak nazzjonali, il-Kummissjoni organizzat l-ewwel Ġimgha Ewropea tal-Litteriżmu Medjatiku b'aktar minn 320 avveniment fl-UE¹⁸. F'konformità mad-Direttiva l-ġdida dwar is-servizzi tal-midja awdjoviziva¹⁹, l-Istati Membri se jkollhom isahhu l-miżuri tal-litteriżmu medjatiku fl-oqfsa nazzjonali tagħhom, f'kooperazzjoni mill-qrib mar-regolaturi u ma' partijiet interessati oħra.

tippoteġi (li timmira lil dawk bejn 35 u 55 sena - u li jilhaq kwazi 60 miljun kuntatt potenzjali fl-2018-2019.)

¹⁷ Din il-kampanja kienet tinvolvi 300 000 sostenitur involuti fid-dibattitu dwar l-Ewropa fil-komunitajiet lokali u l-gruppi soċjali tagħhom - kemm online kif ukoll offline. Aktar minn 340 organizzazzjoni pan-Ewropea ssieħbu mal-Parlament biex jipromwovu l-elezzjonijiet.

¹⁸ Din l-inizjattiva twettqet f'kooperazzjoni mal-Istati Membri u saret mit-18 sat-22 ta' Marzu 2019.

¹⁹ Direttiva (UE) 2018/1018 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Novembru 2018.

- **Naghtu s-setgħa lis-soċjetà ċivili:** In-Netwerk Internazzjonali għall-Verifika tal-Fatti holoq fergħa Ewropea ta' verifikaturi tal-fatti indipendenti li jkopru 14-il Stat Membru u nieda sit web bi 11-il lingwa tal-UE. Il-Kummissjoni se tkompli tiffaċilita l-holqien ta' komunità multi dixxiplinarja Ewropea ta' verifikaturi tal-fatti u riċerkaturi akkademiċi indipendenti. Skont il-programm Orizzont 2020, il-Kummissjoni appoġġat investimenti f'teknoloġji godda għall-verifika u għad-distribuzzjoni tal-kontenut permezz tal-midja soċjali. Fil-viċinat tal-Unjoni, il-Kummissjoni ziedet l-isforzi biex tibni rabtiet bejn l-UE u s-soċjetà ċivili tal-pajjiżi sħab. Dan iippermetta li jiġu identifikati u ttestjati soluzzjonijiet immexxija mill-komunità għall-ġlieda kontra d-diżinformazzjoni.

Il-Kummissjoni nediet l-Osservatorju Soċjali għall-Analizi tad-Diżinformazzjoni u tal-Mezzi Soċjali (SOMA, Social Observatory for Disinformation and Social Media Analysis) li jiffaċilita n-networking, l-iskambju tal-għarfien u l-iżvilupp tal-aħjar Prattiki fost il-verifikaturi tal-fatti indipendenti. L-ewwel grupp ta' 14-il organizzazzjoni Ewropea għall-verifika tal-fatti għandhom aċċess għas-SOMA, li qed iniedi wkoll ċentri multi dixxiplinari għar-riċerka dwar id-diżinformazzjoni. Il-Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa se tipprova wkoll finanzjament (EUR 2,5 miljun) għal infrastruttura ta' servizz diġitali għidha mmirata lejha in-networking ta' verifikaturi tal-fatti u riċerkaturi.

4. Il-protezzjoni tal-integrità tal-elezzjonijiet

Sa mill-każ dwar il-Facebook / il-Cambridge Analytica u r-rivelazzjonijiet dwar l-interferenza elettorali madwar id-dinja, il-Kummissjoni aġixxiet b'mod deċiżiv biex tipproteġi l-integrità tal-elezzjonijiet u żżid ir-reżiljenza tas-soċjetà, b'mod partikolari bil-Pakkett Elettorali tagħha. Dawn l-azzjonijiet għenu biex jinkisbu riżultati konkreti fl-oqsma li ġejjin:

- **Koordinazzjoni mtejba tal-awtoritajiet elettorali:** In-netwerks elettorali li jikkonsistu f'awtoritajiet b'kompetenza rilevanti għall-kuntest elettorali, stabbiliti f'kooperazzjoni mal-Istati Membri, wasslu għal aktar thejjija għal theddid possibbli u koordinazzjoni aħjar tal-attivitajiet fil-livell nazzjonali u dak tal-UE qabel l-elezzjonijiet. L-attivitajiet tagħhom inkludew l-identifikazzjoni ta' theddid u lakuni, it-thejjija għal sitwazzjoni ta' kriżi, il-kampanji ta' sensibilizzazzjoni, l-isforzi kontra d-diżinformazzjoni, il-monitoraġġ u l-infurzar tar-regoli u tal-proċeduri nazzjonali applikabbli. Il-kollaborazzjoni stabbilita appoġġat b'mod effettiv it-thejjija għall-elezzjonijiet fl-Istati Membri u għenet biex jiġu indirizzati xi wħud mid-differenzi f'dan il-qasam kumpless.

- ▶ **Protezzjoni aħjar kontra t-theddid ċibernetiku:** L-eżerċizzji prattiċi organizzati bl-appoġġ tal-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea dwar is-Sigurtà tan-Netwerks u l-Infommazzjoni (ENISA - European Union Agency for Network and Information Security), tal-Kummissjoni u tal-Parlament għenu biex jissahhu l-istat ta' thejjija u reziljenza għat-theddid ċibernetiku²⁰. L-istituzzjonijiet tal-UE hadu passi biex jiproteġu l-kontijiet tal-midja soċjali tal-Istituzzjonijiet tal-UE u tar-rappreżentanti ewlenin magħzula tagħhom²¹. Bl-adozzjoni ta' qafas legali ġdid²², l-UE issa tista' timponi wkoll sanzjonijiet (eż. l-iffriżar tal-assi, il-projbizzjoni fuq vjaġġar) biex tiskoraġġixxi u tirrispondi għal attacchi ċibernetiċi li jikkostitwixxu theddida esterna għall-Unjoni jew għall-Istati Membri tagħha.
- ▶ **Użu hażin tad-data personali:** Sabiex jiġu ċċarati l-obbligi tal-protezzjoni tad-data, il-Kummissjoni ħarġet gwida²³ dwar kif għandu jiġi applikat ir-Regolament Ġenerali dwar il-Protezzjoni tad-Data fil-kuntest elettorali. Il-Bord Ewropew għall-Protezzjoni tad-Data hareġ ukoll dikjarazzjoni dwar l-użu tad-data personali f'kampanji politiċi²⁴ fejn impenja ruħu li jaħdem ma' awtoritajiet rilevanti oħra biex jissalvagwardja l-fiduċja fis-sigurtà u fl-integrità tal-elezzjonijiet. Barra minn hekk, dahlu fis-seħh miżuri ġodda li jintroduċu sanzjonijiet għal ksur tar-regoli dwar il-protezzjoni tad-data minn partiti politiċi Ewropej²⁵. Il-Kummissjoni rrakkomandat li l-Istati Membri jadottaw l-istess approċċ fil-livell nazzjonali.
- ▶ **It-tishih tat-trasparenza:** L-Istati Membri, il-partiti politiċi, il-fondazzjonijiet u l-kampanji ġew mistiedna jiehdu miżuri biex itejbu t-trasparenza tal-komunikazzjonijiet u r-reklami politiċi. L-għan kien li ċ-ċittadini tal-UE jkunu jistgħu jirrikonossu reklami u komunikazzjonijiet politiċi bi hlas online u li jidentifikaw min jinsab warajhom. Perezempju, dan jista' isir billi l-informazzjoni titqiegħed għad-dispożizzjoni fuq is-siti web tagħhom li jkollhom x'jaqsmu man-nefqa tagħhom fuq attivitajiet online u billi jiġu identifikati l-kriterji użati għar-reklami.

Abbażi ta' din l-esperjenza, f'Ottubru 2019 il-Kummissjoni se tadotta rapport komprensiv dwar l-elezzjonijiet, inkluż dwar l-implimentazzjoni tal-Pakkett tal-Elezzjonijiet.

C. Konkluzjonijiet

Fil-mixja lejn l-elezzjonijiet Ewropej, l-approċċ koordinat tal-UE għen biex tiġi żgurata thejjija u koordinazzjoni aktar b'sahhithom fil-ġlieda kontra d-diżinformazzjoni. L-analiżi preliminari turi li hija kkontribwiet biex tikkaxxi tentattivi ta' diżinformazzjoni u biex tippreserva l-integrità tal-elezzjonijiet²⁶,

²⁰ Żewġ eżerċizzji organizzati mill-ENISA għenu biex iħejju lill-awtoritajiet nazzjonali għal inċidenti li jkollhom l-għan li johlqu dubju dwar il-legittimità tal-elezzjonijiet u għal xenarju fejn l-attakki ċibernetiċi jittwettqu fuq infrastrutturi vitali qabel u matul l-elezzjonijiet Ewropej. Aktar minn 70 espert li jitttrattaw inċidenti mill-Istati Membri tal-UE ppartecipaw fl-aħhar eżerċizzju f'Mejju 2019.

²¹ Servizz ta' Assigurazzjoni tal-Midja Soċjali (SMAS, Social Media Assurance Service) ipprovdut mit-Tim tal-UE ta' Rispons f'Emerġenza relatata mal-Kompjuters.

²² Regolament tal-Kunsill (UE) 2019/796 dwar miżuri restrittivi kontra attacchi ċibernetiċi li jheddu l-Unjoni jew l-Istati Membri tagħha, ĠU L 129I, 17.5.2019, p. 1-12; Deċiżjoni tal-Kunsill (PESK) 2019/797 dwar miżuri restrittivi kontra attacchi ċibernetiċi li jheddu l-Unjoni jew l-Istati Membri tagħha, ĠU L 129I, 17.5.2019, p. 13-19.

²³ COM(2018) 638.

²⁴ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb-2019-03-13-statement-on-elections_en.pdf.

²⁵ Regolament 2019/493 li jemenda r-Regolament 1141/2014 rigward proċedura ta' verifika relatata mal-ksur ta' regoli dwar il-protezzjoni ta' data personali fil-kuntest tal-elezzjonijiet tal-Parlament Ewropew, ĠU L 85I, 27.3.2019, p. 7-10.

²⁶ Dan ġie rikonossut minn atturi indipendenti u kif ukoll mill-midja. Studju mill-Istitut tal-Internet ta' Oxford sab li inqas minn 4 % tas-sorsi tal-aħbarijiet kondiviżi fuq Twitter qabel l-elezzjonijiet Ewropej kien kontenut

filwaqt li tiproteġi l-libertà tal-espressjoni. L-ogħla rata ta' parteċipazzjoni f'dawn l-aħħar għoxrin sena (50,97 %) tirrifletti l-interess taċ-ċittadini għall-Unjoni u l-importanza tagħha għal hajjithom.

Madankollu, ma hemm l-ebda lok għall-kompjaċenza. Id-diżinformazzjoni hija theddida li qed tevolvi u li tehtieg riċerka kontinwa biex taggorna s-sett ta' għodod tagħna ta' politika skont ix-xejriet u l-prattiki l-ġodda. Sorsi malizzjużi, kemm ġewwa kif ukoll barra l-UE, dejjem qed jużaw tattiċi ġodda, u qed jagħzlu dejjem aktar operazzjonijiet lokali fuq skala iżgħar li huma inqas probabbli li jiġu skoperti u esposti. Madankollu, l-oġettiv jibqa' l-istess: il-qsim tas-soċjetà tagħna u l-imminar tal-kunfidenza taċ-ċittadini fi proċessi u f'istituzzjonijiet demokratiċi.

Il-protezzjoni tal-proċessi u tal-istituzzjonijiet demokratiċi tagħna mid-diżinformazzjoni u mill-manipulazzjoni tohloq sfida fit-tul u tehtieg sforzi kontinwi. Dan jehtieg sforz kongunt bejn l-istituzzjonijiet tal-UE u l-Istati Membri u jinkludi l-htieġa għal riżorsi umani u finanzjarji adegwati biex il-kampanji ta' diżinformazzjoni jiġu identifikati, analizzati u esposti aħjar u biex ikun hemm livell għoli ta' thejjija biex jiġu indirizzati l-kampanji ta' diżinformazzjoni fil-livell tal-UE u f'dak nazzjonali. Is-settur privat, b'mod partikolari l-pjattaformi online, għandu responsabbiltà partikolari fl-indirizzar tad-diżinformazzjoni.

Il-kontribuzzjoni tal-Kummissjoni għal-laqgħa informali tal-mexxejja tal-UE²⁷ f'Sibiu fid-9 ta' Mejju²⁷ tagħmilha ċara li: iż-żieda fil-kampanji mmirati ta' diżinformazzjoni se tibqa' sfida ewlenija għall-ġejjieni, u appellat għal azzjoni kongunta mill-istituzzjonijiet tal-UE u l-Istati Membri fil-ġlieda kontra t-theddida.

Is-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna u l-Kummissjoni, flimkien mal-Istati Membri, se jkompli jsahhaħ il-kooperazzjoni fi hdan is-Sistema ta' Twissija Bikrija, inkluż l-iżvilupp ta' metodoloġija komuni għall-analiżi u għall-esponent ta' kampanji ta' diżinformazzjoni u shubijiet aktar b'sahhithom ma' shab internazzjonali, bhall-G7 u l-Organizzazzjoni tat-Trattat tal-Atlantiku tat-Tramuntana.

Din is-sena, il-Kummissjoni se tirrapporta dwar l-implimentazzjoni tal-Pakkett Elettorali u tivvaluta l-effettività tal-Kodiċi ta' Prattika. Fuq din il-bażi jistgħu jiġu kkunsidrati azzjonijiet ulterjuri biex ikun żgurat u mtejjeb ir-rispons fit-tul tagħna għat-theddida.

Il-Kummissjoni u r-Rappreżentant Għoli huma impenjati li jkomplu bl-isforzi kongunti tagħhom biex jiproteġu d-demokrazija Ewropea tagħna mid-diżinformazzjoni u mill-manipulazzjoni. Hija r-responsabbiltà kondiviża tagħna li nissalvagwardjaw id-dritt taċ-ċittadini tal-UE għal informazzjoni fattwali, oġġettiva u affidabbli.

---

ta' diżinformazzjoni, filwaqt li l-istabbilimenti ewlenin tal-aħbarijiet professjonali rċewew 34 % tal-ishma. Skont FactCheckEU, kien hemm inqas diżinformazzjoni milli mistenni fil-mixja lejn l-elezzjonijiet Ewropej u din ma ddominatx il-konversazzjoni kif għamlet fi żmien l-elezzjonijiet li saru fil-Brazil, fir-Renju Unit, fi Franza jew fl-Istati Uniti.

²⁷ COM(2019)218.